

30.

На основу члана 6 став 4, 14 ст. 2 и 5, 54 и 56 став 8 Закона о здравственој заштити биља («Службени лист ЦГ», број 28/06), члана 9 став 1 Закона о безбједности хране («Службени лист ЦГ», број 14/07), члана 11 став 1 Закона о генетички модификованим организмима («Службени лист ЦГ», број 22/08), члана 8 став 2 Закона о средствима за исхрану биља („Службени лист РЦГ“, број 48/07, „Службени лист ЦГ“ број 76/08), члана 77 став 1 Закона о сјеменском материјалу пољопривредног биља («Службени лист РЦГ», број 28/06) и Закона о Буџету Црне Горе за 2010. годину («Службени лист ЦГ» број 87/09), Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде донијело је

ПРОГРАМ ФИТОСАНИТАРНИХ МЈЕРА ЗА 2010. ГОДИНУ

1. Овим програмом утврђују се мјере за обезбјеђивање здравствене заштите биља, праћење здравственог стања биља, биљних производа и објеката под надзором, мјере у области безбједности хране биљног поријекла, вршење лабораторијских испитивања, као и начин вршења, носиоце и вршиоце јавних послова, план употребе средстава и услови за спровођење мјера утврђених законима.

Средства предвиђена овим програмом одређена су Буџетом Црне Горе за 2010. годину, раздио 41106, у износу од 220.000,00 €. Трошкови исказани по појединим програмима представљају пројектоване вриједности. За извршење програма одговорна је Фитосанитарна управа. Фитосанитарна управа може у току извршења овог програма вршити измјену намјене коришћења средстава и средства преусмјеравати са једног програма на други, до висине укупних средстава.

PROGRAMI	
Program 1	Program zdravstvene zaštite bilja 133.940,44 €
Komponenta 1.1	Operativni program stalnog nadzora nad karantinskim štetnim organizmima
Komponenta 1.2	Operativni program posebnog nadzora nad nekarantinskim štetnim organizmima
Komponenta 1.3	Hitne fitosanitarne mjere i naknada šteta
Program 2	Program praćenja sredstava za zaštitu i ishranu bilja i bezbjednost hrane 30.015,00 €
Komponenta 2.1	Monitoring rezidua pesticida u hrani biljnog porijekla
Komponenta 2.2	Monitoring nitrata
Komponenta 2.3	Monitoring i postregistracijsko praćenje sredstava za ishranu bilja
Komponenta 2.4	Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i praćenje rezidua pesticida u proizvodnji jagode
Komponenta 2.5	Mjere u oblasti bezbjednosti hrane biljnog porijekla na nivou primarne proizvodnje
Program 3	Program za sjemenski i sadni materijal i biljne genetičke resurse 36.000,00 €
Komponenta 3.1	Sertifikacija sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja
Komponenta 3.2	Program biljnih genetičkih resursa
Program 4	Tehnička i administrativna podrška implementaciji programa 20.044,56 €

ПРОГРАМ 1 ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ БИЉА

Циљ: Стабилно здравствено стање биља на цијелој територији Црне Горе, благовремено откривање и сузбијање појаве и ширења штетних организама биља, биљних производа и објеката под надзором, правовремено, правилно, успјешно и рационално спровођење мјера заштите биља у пракси, спријечавање или умањивање губитака приноса у биљној производњи.

Правни основ: Закон о здравственој заштити биља („Службени лист РЦГ“, број 28/06) и прописи који регулишу дијагностику, сузбијање и искорјенивање штетних организама.

Одговорна институција: Фитосанитарна управа.

Носилац посла: Фитосанитарна управа, Универзитет Црне Горе / Биотехнички факултет / Центар за заштиту биља / Фитосанитарна лабораторија, Савјетодавна служба у биљној производњи.

Активности:

Компонента 1.1: Оперативни програм сталног надзора над карантинским штетним организмима је јасно дефинисана активност у складу са законским обавезама и одговарајућим прописима Европске Уније, процедурама Европске и медитеранске организације за заштиту биља (EPPO) и стандардима Међународне конвенције о заштити биља (IPPC), односно фитосанитарним мјерама, нарочито на појединим културама (сјеменска производња кромпира и др.) које су од изузетног значаја за Црну Гору, као и помоћ у набавци недостајуће лабораторијске опреме. Универзитет Црне Горе / Биотехнички факултет / Центар за заштиту биља / Фитосанитарна лабораторија ће обављати послове праћења здравственог стања биља, биљних производа и објеката под надзором и достављати Фитосанитарној управи извјештај о раду, у складу са уговором. Одговорност за правовременост, ефекте и спровођење сноси: Универзитет Црне Горе / Биотехнички факултет / Центар за заштиту биља / Фитосанитарна лабораторија – руководилац Центра за заштиту биља и носиоци појединих програма.

Компонента 1.2: Оперативни програм посебног надзора над некарантинским штетним организмима доприноси производњи здравствено безбједне хране. Наиме, корисници овог програма, пољопривредни произвођачи и фитосанитарна служба имају јасну слику о штетним организмима и мјерама борбе, што доприноси смањењу броја третирања односно употребе пестицида. Универзитет Црне Горе / Биотехнички факултет / Центар за заштиту биља / Фитосанитарна лабораторија извршиће испитивања на присуство штетних организама биља, са посебним освртом на муву маслине (*Bactrosera oleae* Gmel.), воћну муву (*Ceratitis capitata* Wiedemann), цикаду винове лозу - преносиоци фитоплазми, обољење винове лозе и њихово праћење (ESKA), спријечавање најезде биљних штеточина, инвазивне врсте инсеката у пластеницима, нематоду јагоде, пламењачу кромпира (*Phytophthora infestans*), фитопаразитне нематоду у пластеницима и болести маслине. Одговорност за правовременост, ефекте и спровођење сноси: Универзитет Црне Горе / Биотехнички факултет / Центар за заштиту биља /

Фитосанитарна лабораторија – руководилац Центра за заштиту биља и носиоци појединих програма.

Компонента 1.3: Хитне фитосанитарне мјере и накнада штета се спроводе у циљу смањења обима штета на пољопривредним културама и очувања потенцијалног приноса важних пољопривредних култура што изискује, поред примјене самих мјера сузбијања (третирање средствима за заштиту биља), праћење и прогнозу повећања бројности популације штетних организама, извјештајно прогнозни програм који доприноси рационалној здравственој заштити биља (сигнализирање правог момента за третирање уз препоруку адекватних средстава за заштиту биља). Програм обухвата праћење појаве, као и предлог мјера за сузбијање штетних организама, процјену могућих штета на биљу, биљним производима и објектима под надзором са анализом узетих узорака, правовремено обавјештавање путем медија, савјета и објављивања стручних публикација о појави, ширењу и начину сузбијања штетних организама, инструкција и водича за спровођење хитних фитосанитарних мјера и трошкове међународне сарадње. У сврху брзог реаговања у ситуацијама неочекиване и изненадне појаве штетних организама биља, биљних производа и објеката под надзором, који се не могу предвидјети, а које захтијевају неодложно спровођење хитних фитосанитарних мјера ради заштите здравља биља и спријечавање настанка већих економских штета, извршиће се хитна набавка потребне опреме и материјала, одговарајуће стручне активности на терену, као и услуге лабораторијских испитивања. Спровођење ових активности зависиће од саме ситуације и захтјева које у том тренутку изненадна ситуација буде налагала, а по упутствима и налозима Фитосанитарне управе.

Период за реализацију: Током цијеле године.

Финансирање: Буџет Црне Горе 133.940,44 €.

Начин плаћања: На основу закљученог уговора, по испостављеној факутури, достављеном извјештају Фитосанитарној управи за обављени посао, дијелом авансно, до 30% за припрему испитних капацитета. Авансна уплата средстава врши се на основу оправданог захтјева, а авансно уплаћена средства морају се правдати извјештајем којим се доказује намјенска употреба авансно одобрених и уплаћених средстава. Неправилне и неуредне фактуре, као и фактуре без комплетне пратеће документације неће се разматрати.

Komponente	Vrijednost €
1.1 Operativni program stalnog nadzora nad karantinskim štetnim organizmima	76.790,50
1.1.1 Stalni nadzor krompirovih cistolikih nematoda KCN (dio programa 3.1)	7.000,00
1.1.2 Stalni nadzor drveta i materijala od drveta - <i>Bursaphelenchus xylophilus</i>	3.000,00
1.1.3 Stalni nadzor - Pepino mosaic virus	5.440,00
1.1.4 Stalni nadzor - Potato spindle tuber viroid	5.850,00
1.1.5 Stalni nadzor - <i>Ralstonia solanacearum</i> (Smith) Yabuuchi et al.	5.480,00
1.1.6 Stalni nadzor - <i>Clavibacter michigenensis</i>	5.180,00
1.1.7 Stalni nadzor - Potato Wart Disease	5.300,50
1.1.8 Stalni nadzor - <i>Phytophthora ramorum</i>	3.520,00
1.1.9 Stalni nadzor - smotavac karanfila	3.000,00
1.1.10 Stalni nadzor - San José Scale	2.500,00
1.1.11 Stalni nadzor - <i>Diabrotica virgifera La Conte</i>	2.500,00
1.1.12 Stalni nadzor - <i>Dryocosmus kuriphilus</i> Yumatsu	2.000,00
1.1.13 Stalni nadzor - <i>Rhynchophorus ferrugineus</i> (Olivier)	2.000,00
1.1.14 Stalni nadzor - <i>Anoplophora chinensis</i> (Forster)	2.000,00
1.1.15 Stalni nadzor - <i>Bemisia tabaci</i> Gennadius	5.520,00
1.1.16 Postkontrola sjemenskog krompira – virusi (dio programa 3.1)	13.500,00
1.1.17 Stalni nadzor nad nekim karantinskim virusima	3.000,00
1.2 Operativni program posebnog nadzora nad nekarantinskim štetnim organizmima	50.149,94
1.2.1 Posebni nadzor - muva masline <i>Bactrocera oleae</i> Gmel	9.000,00
1.2.2 Posebni nadzor - voćna muva <i>Ceratitis capitata</i> Wiedemann	5.670,00
1.2.3 Posebni nadzor - cikade vinove loze - prenosioci fitoplazmi	5.060,00
1.2.4 Posebni nadzor - bolesti vinove loze i njihovo praćenje – ESKA i dr.	5.000,00
1.2.5 Posebni nadzor - sprječavanje najezde biljnih štetočina	3.890,00
1.2.6 Posebni nadzor - invazivne vrste insekata u plastenicima	4.020,00
1.2.7 Posebni nadzor - nematoda jagode <i>Aphelenchoides fragariae</i>	3.099,12
1.2.8 Posebni nadzor - <i>Phytophthora infestans</i>	3.560,00
1.2.9 Posebni nadzor - fitoparazitne nematode u plastenicima <i>Meloidogyne</i>	5.017,82
1.2.10 Posebni nadzor nad nekim bolestima masline i njihovo praćenje	5.833,00
1.3 Hitne fitosanitarne mjere i naknada šteta	7.000,00

ПРОГРАМ 2

ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СРЕДСТАВА ЗА ЗАШТИТУ И ИСХРАНУ БИЉА И БЕЗБЈЕДНОСТ ХРАНЕ

Циљ: Обезбјеђивање производње и промета безбједне хране биљног поријекла на подручју Црне Горе.

Правни основ: Закон о средствима за заштиту биља („Службени лист ЦГ“, број 51/08), Закон о средствима за исхрану биља („Службени лист РЦГ“, број 48/07, „Службени лист ЦГ“ број 76/08), Закон о безбједности хране („Службени лист ЦГ“, број 14/07) и прописи који регулишу ове области.

Одговорна институција: Фитосанитарна управа.

Носилац посла: Фитосанитарна инспекција, Универзитет Црне Горе / Биотехнички факултет / Центар за заштиту биља / Фитосанитарна лабораторија; Центар за проучавање земљишта и мелиорације, Институт за јавно здравље (IJZ), Центар за екотоксиколошка испитивања Црне Горе (СЕТ), Савјетодавна служба у биљној производњи.

Активности:

Компонента 2.1: Мониторинг резидуа пестицида у храни биљног поријекла ће омогућити систематско праћење присуства пестицида у храни биљног поријекла на нивоу примарне производње – Програм мониторинга резидуа пестицида у храни биљног поријекла за 2010. годину. Програм ће обезбиједити контролу и увођење високих стандарда са циљем обезбјеђивања производње безбједне хране и заштите животне средине, уз поштовање добре пољопривредне праксе; едукацију лица одговорних за промет, употребу и производњу хране биљног поријекла.

Компонента 2.2: Мониторинг нитрата у храни биљног поријекла ће омогућити систематско праћење МДК нитрата на нивоу примарне производње лиснатог поврћа - Програм мониторинга нитрата у храни биљног поријекла за 2010. годину.

Компонента 2.3: Мониторинг и пострегистрацијско праћење средстава за исхрану биља и утицај фосфорних ђубрива на синтезу кадмијума у земљишту и биљкама. Употреба средстава за исхрану биља може представљати ризике и опасност за људе, животиње и животну средину. Програм ће обезбиједити контролу и увођење високих стандарда у употреби средстава за исхрану биља са циљем обезбјеђивања производње безбједне хране и заштите животне средине, уз поштовање добре пољопривредне праксе за средства за исхрану биља; едукација лица одговорних за промет, употребу и евиденцију средстава за исхрану биља и његово спровођење омогућиће увођење високих стандарда у производњи здравствено безбједне хране.

Компонента 2.4: Програм праћења средстава за заштиту биља и праћење резидуа у производњи јагоде. Програмом се предвиђа поред утврђивања најзначајнијих болести и штеточина и испитивање неколико модела њиховог сузбијања, као и праћење резидуа пестицида у циљу добијања одговарајућих смјерница у заштити јагоде и производњи квалитетног и безбједног плода јагоде.

Компонента 2.5: Мјере у области безбједности хране биљног поријекла на нивоу примарне производње обухватају: систематско праћење хране биљног поријекла на нивоу примарне производње која се користи за исхрану људи и животиња код произвођача који су регистровани од стране Фитосанитарне управе, узимањем узорака. Фитосанитарна инспекција ће узимати узорке и достављати лабораторији ради испитивања. Узорци хране биљног поријекла ће се узимати у примарној производњи, складиштима примарних производа, откупним мјестима, на пијацама (отвореним продајним мјестима) и на граничним прелазима на којима је организована фитосанитарна инспекција. У сврху брзог реаговања у ситуацијама неочекиване и изненадне појаве небезбједне хране биљног поријекла на нивоу примарне производње, које се не могу предвидјети, а које захтијевају неодложно спровођење хитних мјера ради заштите здравља људи и животиња, вршиће се одговарјуће стручне активности (учесталост узорковања, врста и број узорака, уништавање хране) на терену као и услуге лабораторијских испитивања. Програм обухвата и правовремено обавјештавање путем медија, давање савјета и објављивање стручних публикација, инструкција и водича за спровођење мјера. Спровођење ових активности зависиће од саме ситуације и захтјева које у том тренутку изненадна ситуација буде налагала, а по упутствима и налозима Фитосанитарне управе.

Период за реализацију: Током цијеле године.

Финансирање: Буџет Црне Горе – 30.015,00 €.

Начин плаћања: На основу закљученог уговора, по испостављеној факури, достављеном извјештају Фитосанитарној управи за обављени посао, дијелом авансно, до 30% за припрему испитних капацитета. Авансна уплата средстава врши се на основу оправданог захтјева, а авансно уплаћена средства морају се правдати извјештајем којим се доказује намјенска употреба авансно одобрених и уплаћених средстава. Неправилне и неуредне фактуре, као и фактуре без комплетне пратеће документације неће се разматрати.

Komponente	Vrijednost €
2.1 Monitoring rezidua pesticida u hrani biljnog porijekla	10.000,00
2.2 Monitoring nitrata u hrani biljnog porijekla	2.500,00
2.3 Monitoring i postregistracijsko praćenje sredstava za ishranu bilja	5.000,00
2.4 Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i praćenje rezidua u proizvodnji jagode	7.515,00
2.5 Мјере у области безбједности хране биљног поријекла на нивоу примарне производње	5.000,00

ПРОГРАМ 3

ПРОГРАМ ЗА СЈЕМЕНСКИ И САДНИ МАТЕРИЈАЛ И БИЉНЕ ГЕНЕТИЧКЕ РЕСУРСЕ

Циљ: Обезбијеђивање сертификованог, здравствено исправног сјеменског материјала пољопривредног биља, очување биљних генетичких ресурса.

Правни основ: Закон о сјеменском материјалу пољопривредног биља („Службени лист ЦГ“, број 28/06), Закон о генетички модификованим организмима („Службени лист ЦГ“, број 22/08), Закон о потврђивању међународног уговора о биљним генетским ресурсима за храну и пољопривреду.

Одговорна институција: Фитосанитарна управа.

Носилац посла: Фитосанитарна управа, Универзитет Црне Горе / Биотехнички факултет / Центар за ратарство; Савјетодавна служба у биљној производњи.

Активности:

Компонента 3.1: Сертификација сјеменског материјала пољопривредног биља омогућава вршење стручне контроле, праћење здравственог стања, набавку недостајуће опреме у циљу производње квалитетног сјеменског материјала. Доследна примјена свих мјера обезбијеђиће производњу квалитетног сјемена домаћег поријекла, уз обезбијеђен стручни и здравствени надзор.

Компонента 3.2: Програм биљних генетичких ресурса у пољопривреди. Генетички ресурси у биљној производњи (инвентаризација, *in situ* и *ex situ* конзервација, проучавања, формирање колекција и регистара и сл.). Очување биолошког диверзитета је веома важно за пољопривредну производњу јер пружа сигурност у производњи хране. Идентификација и инвентаризација генетичких ресурса на терену; подршка фармерима за узгој генетичких ресурса пољопривредног биља; прикупљање материјала и генетичка проучавања, карактеризација и формирање генетичког регистра, колекција и сл.; чување колекција, публикување и размјена научних резултата; укључивање у одговарајуће међународне организације.

Период за реализацију: Током цијеле године.

Финансирање: Буџет Црне Горе – 36.000,00 €.

Начин плаћања: На основу закљученог уговора, по испостављеној факутури, достављеном извјештају Фитосанитарној управи за обављени посао, дијелом авансно, до 30% за припрему испитних капацитета. Авансна уплата средстава врши се на основу оправданог захтјева, а авансно уплаћена средства морају се правдати извјештајем којим се доказује намјенска употреба авансно одобрених и уплаћених средстава. Неправилне и неуредне фактуре, као и фактуре без комплетне пратеће документације неће се разматрати.

Komponente	Vrijednost €
3.1 Serifikacija sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja: - stručni poslovi i praćenje zdravstvenog stanja 18.500,00 € - sredstva za nabavku nedostajuće opreme 2.500,00 € - sjemenska proizvodnja žitarica 5.000,00 €	26.000,00
3.2 Program biljnih genetičkih resursa	10.000,00

ПРОГРАМ 4

ТЕХНИЧКА И АДМИНИСТРАТИВНА ПОДРШКА

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ПРОГРАМА

Циљ: Обезбијеђивање имплементације Програма фитосанитарних мјера

Одговорна институција: Фитосанитарна управа

Носилац посла: Фитосанитарна управа

Активности:

Спровођење Програма фитосанитарних мјера укључује и испуњавање већ преузетих бројних међународних обавеза, имплементацију NPI, спровођење фитосанитарне политике у складу са мјерама дефинисаним програмом, поред институционалне, захтијевају и знатну финансијску подршку. Формирање институција има за последицу увођење новина у свакодневну праксу, што је услов за имплементацију низа мјера фитосанитарне политике које намећу потребу додатног оспособљавања људских ресурса, првенствено кроз упознавање праксе и искустава чланица ЕУ. Бројни су задаци у области хармонизације законодавства са *Acquis communautaire* ЕУ, а посебно у квалитетној примјени нове законске регулативе, као и међународни пројекти који намећу додатне финансијске обавезе. Међународни интеграциони процеси и спровођење реформи траже сарадњу са најширим кругом корисника.

Овај програм има вишеструку намјену усмјерену ка:

- спровођењу обавеза у ЕУ интеграцијама: Споразума о стабилизацији и придруживању, NPI и других преузетих обавеза кроз функционисање сталних (Група за ЕУ интеграције Пољопривреда и рибарство) или повремених радних тијела и комисија, као и за додатне трошкове хармонизације законодавства са *Acquis* ЕУ, услуге превозиња и др.;

- сарадња Црне Горе са међународним организацијама које су од значаја за развој фитосанитарног сектора;

- реализацији међународних пројекта у фитосанитарном сектору;

- ангажовању еминентних стручњака из земље и иностранства;

- активностима тијела које су предвиђене новим законима и пренешеним надлежностима;

- јачању административних и институционалних капацитета кроз додатну обуку кадра, подршку креативних кадрова и модернизацију постојеће и набавку нове опреме, подршку процесима акредитације, информатичку подршку и др.;

- обезбијеђивању континуираног и несметаног обављања програма у смислу правовременог узимања узорака, теренских обилазака (недостајући материјал, гориво и други оперативни трошкови) и осталих послова из надлежности Фитосанитарне управе;

- односима са јавношћу у спровођењу фитосанитарне политике и представљању процеса приступања ЕУ.

Период за реализацију: Током цијеле године.

Финансирање: Буџет Црне Горе – 20.044,56 €.

Начин плаћања: На основу захтјева, закљученог уговора, по рјешењу, по испостављеној факури, достављеном извјештају Фитосанитарној управи за обављени посао, дијелом авансно, до 30%. Авансна уплата средстава врши се на основу оправданог захтјева, а уплаћена средства морају се правдати извјештајем којим се доказује намјенска употреба авансно одобрених и уплаћених средстава. Неправилне и неуредне фактуре, као и фактуре без комплетне пратеће документације неће се разматрати.

Финансијски план:

Компоненте	Вриједност €
4. Техничка и административна подршка имплементацији програма	20.044,56

СУБЈЕКТИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА, ПРАЋЕЊЕ И КОНТРОЛА

2. Фитосанитарна управа врши надзор над реализацијом Програма фитосанитарних мјера за 2010. годину кроз праћење и контролу начина извршавања мјера, рокова, броја узорака, вођења евиденције и начина обавјештавања о предузетим мјерама, у току самог спровођења или накнадно, провјером вјеродостојности достављене документације, на терену, код држаоца биља код којих су извршене мјере из програма.

Поједине мјере из овог програма (послови од јавног интереса), спроводе се на основу уговора између Фитосанитарне управе и вршиоца јавних послова којим се ближе уређује област, методе и услови под којима се врше јавна овлашћења, евиденције, права, обавезе и одговорности вршиоца јавних послова и др.

Субјекти који спроводе мјере из овог програма морају водити прописане евиденције, регистре и базе података у складу са законима и прописима донесеним на основу закона.

СТРУЧНЕ КОМИСИЈЕ И ЕКИПЕ

3. За спровођење појединих мјера из овог програма могу се у одређеним случајевима формирати стручне комисије (хитне мјере: здравствена заштита биља / синхронизација рада на сузбијању штетних организама, безбједност хране и др.). Такође, комисије предлажу висину накнаде штете уништеног или на други начин уклоњеног биља, биљних производа и других објеката под надзором. Предвиђена је израда планова сузбијања одређених штетних организама, анализе ризика, водича и упутстава за спровођење мјера из овог програма, ангажовање еминентних предавача из земље и иностранства у циљу едукације и праћења савремених трендова из фитосанитарне области, трошкови међународне сарадње, као и јачање административних капацитета Фитосанитарне управе.

НАКНАДА ЗА ШТЕТЕ УНИШТЕНОГ ИЛИ НА ДРУГИ НАЧИН
УКЛОЊЕНОГ БИЉА, БИЉНИХ ПРОИЗВОДА И ДРУГИХ ОБЈЕКТА ПОД
НАДЗОРОМ

4. За уништено или на други начин уклоњено биље, биљне производе и друге објекте под надзором усљед извршења наређених мјера, држаоцу биља, биљних производа и других објеката под надзором припада накнада штете на основу процјене стручне комисије.

ЗАВРШНА ОДРЕДБА

5. Овај програм ће се објавити у „Службеном листу Црне Горе“.

Број: 11/10-0401-55/3

Подгорица, 26. јануара 2010. године

Министар,
мр **Милутин Симовић**, с.р.